

30.3.2021

Kainuun maakuntavaltuusto 15.3.2021

Kainuu ohjelman valmistelutyöpaja, Maakuntavaltuustoseminaari

Muistio keskusteluista

Valtuustoseminaarin aluksi tehtiin Mentimeter äänestys siitä, mitkä ovat Kainuun keskeiset tulevaisuuden menestystekijät. Alla olevassa kuvassa ovat äänestyksen tulokset.

Mitä ovat nyt Kainuun keskeiset menestystekijät, joiden varaan tulevaisuutta voidaan rakentaa ja erottua muista maakunnista?

Kuva 1. Mentimeter äänestystulokset Kainuun tulevaisuuden menestystekijöistä

Äänestyksen jälkeen työskentelyä jatkettiin pienryhmissä. Ensimmäisessä ryhmätyösuudessa pohdittiin, mitkä ovat Kainuun nykytilanteessa näkyvät tai ennakoitavissa olevat maakunnan keskeiset kehittämistarpeet. Seuraavassa on koottu tämän työryhmätyöskentelyn tulokset

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
PL 9823
00026 BASWARE

1. Mitkä ovat Kainuun nykytilanteessa näkyvät tai ennakoitavissa olevat maakunnan keskeiset kehittämistarpeet?

Maineyö ja viestintä

Maineyö, vahvuuksien näkyväksi tekeminen, on Kainuulle erityisen tärkeää.

Viestinnän haasteet ovat Kainuussa edelleen suuret kun ajatellaan maakunnan imagoa nälkämaana, kuten Etelä-Suomessa usein vielä ajatellaan.

Elinkustannukset, esim. sähkö, energia, liikkuminen ja vuokrat, ovat Kainuussa kohtalaisen korkeat eivätkä vastaa mielikuvia Kainuusta edullisten elinkustannusten maakuntana.

Kainuun imagon vahvistaminen on keskeistä. Erityisesti Kainuun houkuttelevuutta tulee parantaa työntekijöiden suuntaan. Esimerkiksi sote-puolella on työvoimapula, mutta samaan aikaan yt:t käynnissä. Tämä ei anna houkuttelevaa kuvaa Kainuusta työntekijöille.

Houkuttelevuuteen tulisi ottaa uusi viesti. Tulisi korostaa sitä, että Kainuussa on hyvä olla, hyvä kasvattaa lapset, hyvä varhaiskasvatus ja opetus. Positiivista viestiä tulee viedä Kainuuseen muuttaneille ihmisille. Erilaisuuden hyväksyminen on tärkeää, ja koulukiusaaminen on saatava pois. Epäkohtiin tulee puuttua heti.

Ei riitä, että on työtä, vaan Kainuussa pitää olla myös houkuttelevuutta myös kotien kannalta. Kaavoitukseen on kiinnitettävä huomiota ja asuntotarjonta on saatava vastaamaan nykyaikaisia tarpeita (tasokasta, monipuolista tarjontaa).

Lasten monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja turvallinen koulutie luovat houkuttelevuutta lapsiperheille. Turvallisuus ja yhteisöllisyys ovat vahvuuksia.

Kainuun markkinointiin kannattaisi ottaa mukaan uusi näkökulma: Kainuu on lapsiystävällinen maakunta!

Opiskelumahdollisuudet tuovat nuorta väkeä Kainuuseen ja luovat pysyvyyttä ja elinvoimaa.

Markkinointiin tulee panostaa. Ottaa ja pitää yhteyttä Oulun ja Helsingin suuntaan Kainuusta lähteneille, kerrotaan hyvistä Kainuu-uutisista erityisesti heille.

Tuotannon jalostusasteen nostaminen

Kainuu on alkutuotantovaltainen raaka-ainemaakunta monessa suhteessa. Siksi jalostusasteen nosto onkin erittäin tärkeää. Alkutuotannon korostuminen vahvistaa mielikuvaa alueen köyhyydestä.

Kainuun alueellinen polarisaatio

Ero kehityksessä Kainuun sisällä Kajaanin seudun ja Kehys-Kainuun välillä on hyvin suuri. Tämä havaitaan niin tuotannollisia työpaikkoja, palvelutyöpaikkoja, koulutusta ja monia muita mittareita tarkastelemalla.

Kainuuseen koulutuspolku perusasteelta yo-koulutukseen

Yliopistotason koulutusta (ylempi korkeakoulutus) tarvittaisiin kipeästi, sillä tämä on suuri syy siihen, että nuorten naisten opiskelupaikoista on pula ja tämä on johtanut nuorten naisten ikäluokan supistumiseen. Kainuuseen tarvitaan monipuolista koulutustarjontaa (mkl. yliopistokoulutusta), joka houkuttelee nuoria naisia maakuntaan.

Yliopistokoulutuksen minimaalisuus Kainuussa on todella iso ongelma (digikoulutuksen mahdollisuuksien hyödyntäminen). YO opiskelijaryhmiä Kainuuseen sekä pysyvää YO opetusta: yliopistotasoista peruskoulutusta, sekä kandi- että maisteritason koulutusta. Omaa yliopistoa on todennäköisesti vaikea saada eikä kannattane edes tavoitella.

Myös korkeakouluharjoittelua pitää kainuulaisten työnantajien pystyä tarjoamaan opiskelijoille.

KAMKn täysimääräinen hyödyntäminen on tärkeää.

Opiskelijat (Yo, KAMK, toisen asteen koulutus, lukiot) tuovat Kainuuseen lisäpotentiaalia. Koulutuksessa tulisi panostaa henkilökohtaisiin koulutusurisiin.

Kokeiluja voisi olla ympäri Kainuuta.

Useissa Kainuun kouluissa tarjotaan laadukasta kouluruokaa. Kouluruokailun laatuun on kiinnitettävä huomiota, pelkkä raha ei saa ratkaista.

Matkailu takaisin kasvu-uralle

Matkailun kehittämisen yhteistyössä on edelleen paljon parantamista. Nyt matkailualueet keskittyvät liikaa vain omaan markkinointiinsa ja kehittämiseen sen sijaan, että tehtäisiin yhteisiä ponnistuksia alan kehittämiseksi.

Matkailussa Kainuun saavutettavuus on noussut isoksi haasteeksi. Lentoliikenteen turvaamista, toimivia liikenneyhteyksiä lento- ja juna-asemalta muualle Kainuuseen sekä junayhteyksien säilyttämistä tarvitaan. Lähialueille, kuten Kuusamoon on matkapaketteja (niitä tarjoavat esimerkiksi Finnair ja Lufthansa). Kansainvälisten lentomatkoilijoiden saaminen Kainuuseen on ensiarvoisen tärkeää.

Matkailupalveluita tulee kehittää. Yrityksillä on halua kehittää toimintaansa, mutta kaikki riippuu maksavien asiakkaiden saamisesta.

Yhteistyötä Koillismaan suuntaan olisi syytä kehittää. Viitostie yhdistää ja Kuusamon lentokenttäyhteyksiä voitaisiin hyödyntää paremmin.

Alhainen syntyvyys

Vähäinen syntyvyys kaipaa kannustimia. Tähän tulisi kiinnittää huomiota valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Nuorten naisten vähäisyys

Nuorten naisten vähäisyys Kainuussa on todella vakava ongelma. Naiset eivät ole pelkästään tuotannontekijä, vaan yksilöitä omine prioriteetteineen siinä, missä miehetkin.

Naisvaltaisiin aloihin tulee panostaa ja työelämän segregatiota purkaa. Segregaation purkuun on mahdollista tarttua heti rekryprosesseissa ja -hankkeissa. Kaivannais- ja metsäalat tässä erityisesti huomioitavia. Matkailualaan tarvitaan enemmän panostusta sekä naisvaltaisuuden takia, että vallitsen koronatilanteen takia. Matkailun lisäksi muut naisvaltaiset alat (hyvinvointi, terveys, liikunta, palvelukeskukset) on paremmin huomioitava.

Naisvaltaisten alojen koulutusta on saatava Kainuuseen väestön epätasapainotilanteen takia. Tasa-arvonäkökulma tulisi huomioida palkkauksessa. Naistyöpaikkojen palkat laahaavat selvästi perässä miesvaltaisten alojen palkoista.

Saavutettavuus

Sisäinen julkisen liikenteen (+ matkaketjut) saavutettavuus on Kainuussa heikko. Yksi keskeinen kehittämistarve on Kainuun saavutettavuuden parantaminen. Hankala kulkeminen Kainuuseen vaikuttaa muun muassa elinkeinoelämään, kesätapahtumiin ja kulttuurialaan.

Lentomottiin pitää saada kestävä ja pysyvä ratkaisu.

Saavutettavuutta täytyy kehittää, sekä fyysistä että digitaalista. Infran kehitystä täytyy tarkastella laajasti (rautatiet, lentoliikenne, tietoliikenneverkko).

Työvoimapula

Työvoimapula on edelleen erittäin vakava ongelma. Erityisesti yritysten työvoiman saatavuus pitää pystyä varmistamaan. Keskeinen asia osaavan työvoiman riittävyys turvaamisessa on kehittää ja ylläpitää työnantajien tarpeita vastaavaa vetovoimaista koulutusta Kainuuseen.

Osaajien rekrytointiin pitää panostaa. Kansainvälisten osaajien rekrytointia pitää kiihdyttää.

Työvoiman saatavuus on tällä hetkellä pullonkaulana, minkä vuoksi yritykset eivät pysty lisäämään tuotantoa.

Kainuussa on työpaikkoja, mutta jos alueelle halutaan saada työntekijöitä, jotka myös muuttavat alueelle asumaan, pitää myös puolisoille pystyä löytämään työpaikka. Kainuuseen tarvitaan lisää työpaikkoja ja laajemmat työmarkkinat korkeakoulutetuille.

Työvoiman saatavuus on edelleen paheneva ongelma. Kunnissa eläköityy valtavasti väkeä. Myös puolison työllistyminen on huomioitava. Työvoiman houkuttelussa asuminen ja kaavoitus on huomioitava. Asunnot alkavat olla vanhoja ja huonokuntoisia (ei houkuttele väkeä).

Palkkakilpailu vaikeuttaa rekrytointia, mm. Savossa palkat ovat korkeampia. Myös harjoittelupaikkojen palkkaus tärkeää, sillä se tarjoaa usein jatkopolun työuralle tutussa työpaikassa.

Positiivisuus ja suvaitsevaisuus

Kainuun negatiivinen asenneilmapiiri ja puhetapa pitää muuttaa positiiviseksi (vastaanottavuus ja avoimuus uusia tulijoita, ajatuksia erilaisuutta kohtaan; asennekasvatusta vanhemmille).

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi

Kainuulaisten perheiden ja lasten hyvinvointi vaatii paljon parantamista ja toimenpiteitä: lapsiperheiden tukeminen sekä hyvinvoinnin kehittämisen yhteistyön vahvistaminen, omista nuorista huolehtiminen (syrjäytymisen, koulukiusaamisen poistaminen). Sujuva arki tulee saada kehittämisen keskiöön.

Koulukiusaaminen ei ole pelkästään lasten ja nuorten asia, vaan myös opettajien asenteisiin on kiinnitettävä huomiota. Jokaisen asia on huolehtia, että kiusaamista ei tapahdu.

Uudessa maakuntaohjelmassa lapset, nuoret ja perheet ja niiden hyvinvointi on nostettava keskiöön. Perheiden kokonaisvaltainen tukeminen on tärkeää.

Ilmastotyö

Ilmastovastuullisuuden kehittäminen vaatii myös Kainuussa toimenpiteitä. Kestävää kehitystä vahvistettaessa kaikki kestävyys ulottuvuudet pitää ottaa huomioon. Vähähiilisyys tulee huomioida vahvemmin. Tämä tarkoittaa niin Kainuun omia toimia vähähiilisyyteen siirtymiseen sekä sitä, että siirtyminen tarjoaa Kainuulle

mahdollisuuksia. Luonnonmonimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen täytyy ottaa aluekehittämisessä vakavasti huomioon.

Monipaikkaisuus ja etätyö

Monipaikkaisuus, etätyö ja maaseutu ovat Kainuun vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia. Monipaikkaisuutta täytyy huomioida vahvemmin ja sitä tulee hyödyntää Kainuun kehityksessä. Monipaikkaisuuden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi Kainuuseen pitää kehittää nopeat tietoliikenneyhteydet. Peittävä kiinteä laajakaistayhteys koko maakuntaan on myös vetovoimatekijä. Kainuun vapaana olevien vapaa-ajan asuntojen tilanne tulee kartoittaa ja kehittää myyntifoorumia. Perusinfran (mkl. kuituverkko) kehittäminen koko Kainuun alueelle on edellytys muuttajien houkuttelemiseen. Jotta saadaan muuttajia, pitää luoda hyvät edellytykset elämiselle ja työteolle. Kuntien palvelut pitää turvata mukaan lukien sotepalvelut ja koulutus.

Digitaalinen siirtymä

Digitaalisuuden hyödyntäminen vaatii toimenpiteitä kaikilla toimialoilla ja koko maakunnassa.

Osallisuus ja syrjäytymisen vähentäminen

Osallisuuden vahvistamiseksi pitää kehittää uusia toimenpiteitä. Näin vahvistetaan kainuulaisen päätöksenteon demokraattisuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vähennetään syrjäytymistä.

Hallinnon keventäminen

Maakunnan hallintoa pitää keventää vastaamaan väestön määrää ja tulevaa ennakoitua väestönkehitystä.

Maahanmuutto

Kainuun väestönkehitys ja työvoiman riittävyyden tilanne edellyttävät maahanmuuttoa Kainuuseen sekä alueella jo olevien maahanmuuttajien (erityisesti lapset ja nuoret) integrointia yhteisöön ja työelämään. Työperäinen maahanmuutto tulee nähdä osana työvoiman riittävyyden turvaamista. Yritysten vastaanottokykyä tulee kehittää, jotta pitkäaikaisiin työsuhteisiin saadaan työperäisiä maahanmuuttajia.

Kuntayhteistyö

Kuntien välisen yhteistyön lisääminen on tärkeää etenkin matkailusektorilla, koulutusalojen kesken sekä harjoittelupaikkojen tarjoamisessa opiskelijoille.

SoTe:n kustannusten kasvu ja kuntatalous

Talouden tasapainon saavuttaminen on keskeinen kehittämistarve erityisesti Kehys-Kainuun kunnissa ja Kainuun sotessa. Sote-kulut ovat maksurasitteena erityisesti Kehys-Kainuun kunnille. Tähän on saatava muutosta.

Hyte-toimintaa on vahvistettava (hyvinvointi ja terveys, kustannusten hallinta, monipuolinen ja laadukas palvelutarjonta).

Kainuu keskussairaalan synnytysosaston menestystarina on ehdottomasti Kainuun vahvuus! KAKS:lla asiakas on keskeinen tekijä, "se pointti", joka otetaan huomioon.

Investointeja Kainuuseen

Investointien saaminen ja niissä onnistuminen on suuressa roolissa (KCF).

Yritysten omistajan vaihdokset ja uusien yritysten perustaminen

Sukupolvenvaihdoksia yrityksissä pitää kannustaa ja tarjota konkreettista apua yrityksen perustamiseen. Tiedotusta ja markkinointia tarvitaan helpompaan yrittäjyyspolkuun sekä byrokratian purkua. Olemassa olevissa yrityksissä on paljon osaamista, yritysten toiminnan jatkuvuus pitää turvata, terveitä yrityksiä ei saa päästää kaatumaan.

Ensimmäisen työryhmätyöskentelyn tuloksista, Kainuun keskeisistä kehittämistarpeista, toteutettiin Mentimeter äänestys siitä, mitkä työryhmien hahmottamista kehittämistarpeita ovat Kainuun tulevaisuuden kannalta merkittävimpiä. Äänestyksessä merkittävimmiksi kehittämistarpeiksi nousivat: 1) yliopistotasoinen koulutus ja muu koulutuksen kehittäminen, 2) infrastruktuuri ja saavutettavuus, 3) työvoiman saatavuuden turvaaminen ja työmarkkinoiden kehittäminen sekä 4) tasa-arvoinen ja naisnäkökulman huomioiva aluekehittäminen. Äänestyksen jälkeen työryhmissä pohdittiin, millaisia tavoitteita ja toimenpiteitä tunnistettujen kehittämistarpeiden ratkaisemiseen tulee seuraavalle neljälle vuodelle asettaa.

2. Kehittämistarpeet tavoitteiksi ja toimenpiteiksi seuraavalle 4 vuodelle (2022 – 2025)

Kehittämistarve: Korkeakoulutuksen (Yo ja amk-koulutus) kehittäminen ja naisnäkökulman huomioiminen koulutuksen kehittämisessä

Tavoite: Kainuun korkeakoulutustarjonta (Yo ja amk-koulutus) monipuolistuu ja vakinaistuu lisää vuoteen 2025 mennessä huomioiden naisnäkökulman ja Kainuun työnantajien koulutustarpeet

Toimenpiteet 2022 – 2025

- 1) Digitalisaation hyödyntäminen: rakennetaan digitaalinen koulutusala, jossa on koulutusta kaikilta koulutusasteilta. Vastuutaho: KAMK
- 2) Korkeakoulupoliittinen toimintasuunnitelma, priorisoidaan tarpeet ja tavoitteet, tunnistetaan uniikki tarjonta, tunnistetaan työelämän koulutustarpeet. Varmistetaan Kainuun korkeakoulutuksen korkea laatu ja arvotus.
Vastuutaho Kainuun liitto
- 3) Pelialan kehittäminen. Vastuutaho: KAMK
- 4) Jatkuva oppiminen ja muuntokoulutus. Vastuutahot: koulutuksen tuottajat.
- 5) Ammatillisen koulutuksen kehittäminen työelämän tarpeisiin (koulutuksen laadun kehittäminen; oppisopimuksen hyödyntäminen) lisää resursseja lähiopetukseen.
Vastuutahot: koulutuksen tuottajat, edunajamisen toimijat.

Tavoite: Hahmotetaan kainuulainen koulutuspolku ja tehdään se näkyväksi

Toimenpiteet 2022 – 2025

Koulutuspoliittinen toimintasuunnitelma (kainuulainen koulutuspolku perusasteelta yo-koulutukseen), koulutuksen digitalisoinnin kehittämisen tavoitteet, priorisoidaan tarpeet ja tavoitteet, tunnistetaan uniikki tarjonta, tunnistetaan työelämän koulutustarpeet. Viestintä Kainuun koulutusmahdollisuuksista. Vastuutaho Kainuun liitto

Tavoite: Ammatillisen koulutuksen kehittäminen työelämän tarpeisiin

Toimenpiteet 2022 – 2025

Koulutuksen laadun kehittäminen, oppisopimuksen hyödyntäminen, lisää resursseja lähiopetukseen. Vastuutahot: koulutuksen tuottajat, edunajamisen toimijat.

Kehittämistarve: Työmarkkinoiden kehittäminen, työvoiman saatavuus

Tavoite: Lisää anonyymejä rekrytointeja

Toimenpiteet 2022 – 2025

Tuodaan rekrytointiprosessin alkuvaiheessa esille vain työnhakijan koulutus ja työkokemus. Muut taustatekijät ja -tiedot selviävät vasta myöhemmässä vaiheessa, kun jo suuri osa hakijoista on karsiutunut pois. Vastuutahot kunnat ja yrittäjäjärjestöt.

Tavoite: Työelämän laadun parantaminen, tasapuolinen kohtelu rekryissä ja työpaikoilla

Toimenpiteet 2022 – 2025

Tietoa tarvitaan työnantajille lisää työelämän laadun kehittämiseksi. Tulisi panostaa myös mielenterveysosaamiseen sekä mm. isyysvapaisiin kannustamiseen. Esimerkkinä mainittiin ePassi -järjestelmä. Vastuutahot ELY- ja TE-keskusten kehittämishankkeet ja kuntien johto sekä toimialajohtajat.

Tavoite: Avoimempi tiedon kulku avoimista työpaikoista

Toimenpiteet 2022 – 2025

Tuodaan avoimet työpaikat entistä paremmin esille monikanavaisen tiedotuksen ja tehokkaan alueen avaintoimijoiden välisen yhteistyöverkoston avulla.

Tavoite: Työelämän laadun ja työssäjaksamisen parantaminen

Toimenpiteet 2022 – 2025

Tuetaan mahdollisuuksia työntekijöiden oman osaamisen kehittämiseen, lisätään vaikuttamismahdollisuuksia oman työn kehittämiseen, kiinnitetään huomioita työaikatauluihin (liiallinen kiire) sekä kannustavuuteen työtehtävissä ja palkkauksessa. Kehitetään avointa tiedonkulkua työmarkkinoiden laatu- ja palkkauskysymyksistä ja turvataan niiden vertailtavuus valtakunnallisesti. Kannustetaan vanhempainvapaiden hyödyntämiseen. Vastuutahot ELY- ja TE-keskusten kehittämishankkeet, työnantajat.

Tavoite: Koulutustason nostaminen perus-, täydennys- ja lisäkoulutuksella ja koulutuspalvelujen monipuolistamisella

Toimenpiteet 2022 – 2025

Rakennetaan asukkaille henkilökohtainen urapolku, esim. Kuhmon Taitotalo tai KAMKin monimuotokoulutusohjelmat. Järjestetään koulutusta työelämän ohessa.

Kehittämistarve: yritysten omistajanvaihdokset**Tavoite: yritysten toiminnan jatkuvuuden varmistaminen****Toimenpiteet 2022 – 2025**

Omistajanvaihdosten tekemiseen kiinnitetään erityishuomiota, rahoituksen saatavuuden turvaaminen sukupolvenvaihdoksissa, hinnoittelun ongelmien ratkaisu, Tiedotus: asiasta avoimesti kertominen (yrittäjiksi houkuttelu), rekrytapahtumissa kertominen. Kehitetään aloittavien yritysten avustuksia kannustavammiksi. Vastuutahot: Kainuun yrityskehitysorganisaatiot.

Kehittämistarve: infra ja saavutettavuus**Tavoite: Koko maakunnan kattavien tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien aikaan saaminen****Toimenpiteet 2022 – 2025**

Hyvä tietoliikenteellinen saavutettavuus tarkoittaa koko maakunnan kattavia tehokkaita tietoliikenneyhteyksiä maakunnan sisällä sekä nopeita tietoliikenneyhteyksiä maakunnan ulkopuolelle. Nopeat ja tehokkaat tietoliikenneyhteydet maakunnan sisällä tarkoittaa yritysten ja alueen vakituisten asukkaiden sekä kausiasukkaiden tarpeiden mukaisen, koko alueen toiminnot kattavan valokuituverkon rakentamista. Kuntien välisen runkoverkon tulee olla kapasiteetiltaan ja toiminnoiltaan varmistettu samoin yhteydet maakunnasta kansainvälisiin tietoverkkoihin tulee olla kapasiteetiltaan riittävä ja ulottuvuuksiltaan houkutteleva.

Koko maakunnan alueen kattavien ja tehokkaiden tietoliikenneyhteyksien eli valokuituverkon saamiseksi alueelle on jatkettava vuonna 2009 aloitettua harvaan asutun maaseudun laajakaistan eli valokuituverkon rakentamista maakunnan alueelle. Tuetun rakentamisen jatkamiseksi on laadittava tilannekuva tämänhetkisestä kiinteän laajakaistan saatavuudesta sekä vielä rakentamattomien alueiden tarpeista alueella. Tilannekuvan laatiminen ja tarvekartoituksen tulee laatia Kainuun liiton johdolla. Tarvekartoitus ja uuden kansallisen laajakaistaohjelman sekä muiden laajakaistatukien avulla rakennettavan ja jo rakennetun verkon täydentämisen suunnittelu tulee tehdä eri toimijoiden yhteistyöllä. Lisäksi jo valokuidulla rakennettujen alueiden talouksia ja yrityksiä on kannustettava ottamaan käyttöön valmiiksi rakennetut liittymät.

Mukana työssä tulee olla alueen kunnat, operaattorit ja kyläyhdistykset, kullakin on oma roolinsa valmisteluissa ja tulevassa jatkorakentamisen toteutuksessa. Tukea myöntävien tahojen, kuten Traficom ja Ruokavirasto, kanssa on tehtävä yhteistyötä viestinnässä laajakaistayhteyksien hyödyistä. Vakituisten asukkaiden lisäksi kartoituksessa tulee huomioida alueella aikaansa yhä kauemmin viettävät kausiasukkaat.

Kuntien ja alueiden väliset runkoverkot sekä tieteen ja tutkimuksen sekä koko elinkeinoelämän tarvitsemien ulkoisten tietoliikenneyhteyksien varmistaminen on tietoliikennemäärien ja verkkojen käytön yhä kasvaessa julkisten toimijoiden ja elinkeinoelämän yhteinen edunajamisen ja toimintaympäristön rakentamisen ja palvelujen tarjonnan kasvattamisen kysymys. Olemalla mukana kansallisen tai kansainvälisen tason tietoliikenneyhteyksiä ja -palveluja rakentavissa hankkeissa maakuntaan on mahdollista saada maailman laajuisia yhteyksiä sekä investointeja tai sijoittumaan alueelle toimijoita, joille tarjolla oleva toimintaympäristö vastaa muullakin tavalla niiden tarpeisiin.

Tavoite: Elinkeinoelämää ja muita toimintoja palvelevat lentoyhteydet sekä hyvät ja nopeat junayhteydet

Toimenpiteet 2022 – 2025

Elinkeinoelämää ja muita toimintoja palvelevat lentoyhteydet alueen ja pääkaupunkiseudun välille ja sitä kautta kansainvälisille yhteyksille, tulee toimia hyvällä kapasiteetilla pysyvästi. Alueen elinkeinoelämä tarvitsee päivittäiset aamu- ja iltavuorot, lisäksi viikonloppuvuorot ovat erityisen tärkeitä matkailijoille ja matkailuelinkeinolle. Vaikka lentoliikenteen ja junaliikenteen järjestäminen on yksi maakunnallisen edunajamisen ja -valvomisen kysymys, vain elinkeinojen, erityisesti matkailun, kehittymisen ja asiakasvirtojen lisääntymisen myötä perustelut liikenneyhteyksien järjestämiselle ovat riittävän vankat. Yhteistyö muun Itä-Suomen ja mm. Koillismaan kanssa liikenneyhteyksien parantamiseksi (Kuusamon kautta) Ylä-Kainuun matkailualueelle ja matkailusektorin kehittämiseksi on paikallaan.

Raideliikenteessä Kainuulle on taattava hyvät, ajallisesti toimivat, junayhteydet eri suuntiin eli etelään, länteen ja lännen kautta pohjoiseen.

Maakunnan ulkoisten liikenneyhteyksien olemassaolon ja toimivuuden, niiden elinkeinoelämän ja muun sujuvan arjen kannalta riittävien palvelujen ja vuorojen

varmistaminen ovat pitkälti maakunnan edunajamisen ja -valvonnan kysymyksiä. Niiden järjestyminen riippuu pitkälti markkinaehtoista, mutta myös ehdoton edellytys alueen elinkeinoelämän toimivuuden ka kehittymisen kannalta. Yhteyksien olemassaolon ja toimivuuden varmistaminen edunvalvonnan kautta kuuluu ensisijaisesti Kainuun liiton ja alueen kuntien tehtäviin, mutta myös elinkeinosektorilla toimiville yhteistyötahoille ja eri alojen veturiyrityksillä on siinä oma osansa. Erityisesti matkailun kehittämistoimet matkailun (myös muun elinkeinotoiminnan) kehittyminen kasvattaa yhteyksien tarvetta ja nostaa kysyntää, mikä varmistaa eri liikennemuotojen järjestymistä ja aikataulujen monipuolisuuden palvelemaan maakunnan koko elinkeinoelämän tarpeita.

Tavoite: Maantieverkoston ja tiestön kunto hyvälle tasolle

Toimenpiteet 2022 – 2025

Kainuun sisäinen fyysisen saavutettavuuden, kuljetus- ja matkaketjujen sujuvuuden kannalta maantieverkoston ja tiestön kunnolla on ratkaiseva merkitys ja ne on pidettävä hyvällä tasolla. Teiden hyvä kunto on myös turvallisuustekijä, joka tulee varmistaa. Vastuutahot: vastuuviranomaiset ja edunajamisen toimijat

Tavoite: Sujuvat matkaketjut

Toimenpiteet 2022 – 2025

Matkaketjujen sujuvuuden varmistamiseksi, maakuntaan tultaessa ja siitä eteenpäin maakunnan sisällä, tarvitaan kaikkia liikennemuotoja, niiden sekä niiden aikataulujen yhteensovittamista, mikä on mahdollista eri toimijoiden yhteensovittavalla työllä. Digitaalisuuden hyödyntämisellä on merkittävä osuus yhteyksien kehittämisessä sekä niistä viestimisessä. Vastuutahot: vastuuviranomaiset ja edunajamisen toimijat

Kehittämistarve: monipaikkaisuus, etätyö ja sujuva arki

Tavoite: Kainuusta monipaikkaisuuden ja etätyön mallimaakunta, jossa arki on sujuvaa

Toimenpiteet 2022 – 2025

Tehokkaat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet ovat edellytys paikkariippumattomalle työlle, monipaikkaiselle asumiselle ja etätyölle, vaikka vapaa-ajanasunnolla. Jotta voitaisiin edistää monipaikkaisen työn ja asumisen mahdollisuuksia Kainuussa, kunnat

voisivat järjestää etänä varsinaisesta toimipisteestä tehtävälle työskentelylle etätyötyöskentelytiloja/-toimistoja palveluineen esim. kuntakeskuksiin tai matkailukeskuksiin. Etätyöskentelytilat voisivat olla vapaasti käytettäviä mutta myös vuokrattavia tiloja esimerkiksi kylätaloilla. Vakituksia ja osa-/kausiasukkaitaan kunnat voisivat palvella virastotaloillaan, kirjastoissa taikka kylätaloilla sähköisen asioinnin pisteillä, joissa voisi aika ajoi olla mukana neuvontaa ja opastusta niille, joiden taidot kaipaavat tukea. Hyvät tietoliikenneyhteydet palvelevat myös kansalaisten sujuvaa arkea monella tavoin vähentäen liikkumisen tarvetta. Kunnat ovat edelleen keskeisessä asemassa valokuituverkkoja rakennettaessa. Vastuutahot: kunnat, Kainuun liitto, yritykset

Kehittämistarve: Alueen markkinointi, imago sekä veto ja pitovoima

Tavoite: Kainuun aluemarkkinoinnin vaikuttavuus paranee

Toimenpiteet 2022 – 2025

Markkinointia ei ole koskaan riittävästi. Kainuun alueen imagon nostaminen on kaikkien yhteinen asia ja koko aluetta tulisi markkinoida tasapuolisesti. Aikuisille suunnattavaa tietoisuutta alueen imagosta on lisättävä.

Viestinnällisenä ongelmana nähdään esim. se, että Helsingin Sanomat uutisoi Nälkämaasta jne. Alueen toimijoiden tulee olla itse aktiivisesti yhteydessä valtakunnan medioihin ja toimittajiin ja pyytää tekemään juttuja esim. erinomaisesta työllisyystilanteesta, etätyömahdollisuuksista ja muista positiivisista ja laadukkaista asioista Kainuussa.

Meillä on maakuntastrategia, jossa määritellään yhteinen tahtotila, vahvuudet, veto- ja pitovoimatekijät. Meidän tulee päättää, miten me itse haluamme, että muut näkevät Kainuun? Viestin pitää olla yhteinen ja yhteneväinen.

Naisnäkökulmaa Kainuuseen –pilotti on tuonut esiin naisten vajeen Kainuussa.

Markkinoinnissa tulisi keskittyä siihen, miten saadaan Kainuuseen kouluttautuneita naisia, esimerkiksi tekemällä näkyvää mainontaa alueen vetovoimatekijöistä ja avoimista työpaikoista.

Tarinallisuutta tulisi hyödyntää alueen markkinoinnissa. Esimerkiksi luodaan kainuulainen tarina, johon voi samaistua, ja jota kertovat aidot, tavalliset kainuulaiset ihmiset. Palvelutuotteistamista voidaan myös hyödyntää. Miltä Kainuu näyttää, miltä kuulostaa? Auditivisuus tulisi ottaa mukaan, esim. Nälkämaan laulu, Kainuun omat

musiikintekijät. Voidaan käyttää myös ns. sissimarkkinointitaktiikkaa: mainoksia, jota ei edes huomaa mainokseksi. Sosiaalista mediaa tulee hyödyntää, esimerkiksi erilaiset kilpailut, hassujen paikannimien hyödyntäminen paikkakunnista kertomiseen.

Odotusten ja todellisuuden täytyy kohdata. Ei saa luoda pilvilinnoja, jotka eivät realisoidu todellisina kokemuksina. Markkinoinnin tulee olla realistista ja kohdennettua oikeille kohderyhmille. Oikeat kanavat tulee olla käytössä. Vastuutahot: Kainuun liitto koordinoi mainetyötä.

Kehittämistarve: Kainuussa tuotettujen tuotteiden ja palvelujen jalostusaste

Tavoite: Nostetaan Kainuun teollisen tuotannon ja tuotettujen palvelujen jalostusastetta

Toimenpiteet 2022 – 2025

Teollisen tuotannon jalostusasteen nosto

Kuhmon puutuoteteollisuus on hyvä esimerkki jalostusasteen nostosta paikallisesti. Raaka-aineen jalostaminen paikallisesti tuo lisäarvoa. KaiCell luo myös odotuksia jalostusasteen nostamisesta. Myös palvelut voivat olla korkean lisäarvon tuotteita, jotka ovat niin laadukkaita, että asiakkaat ovat valmiita maksamaan laadusta korkeaa hintaa ja niille on riittävästi kysyntää.

Alkutuotanto ja lähiruoka pitää huomioida kilpailutuksissa kunnissa, esimerkiksi pienet tuottajat tulee ottaa mukaan (marjatilat, metsästys jne.). Kilpailutuksissa lähiruoan määritelmä (alueellinen etusijalle) on otettava käyttöön, ei tule tehdä julkisia hankintoja pelkästään alhaiseen hintaan perustuen. Julkisen sektorin hankintaosaamista tulee kehittää. Vastuutahot TKI organisaatiot, yritykset, rahoittajat, kunnat, Kainuun liitto.

Palvelujen jalostusasteen nosto

Palvelupaketointi matkailussa luo mahdollisuuksia jalostusarvon nostoon: esimerkiksi julkisrahoitteisen teatteri- ja orkesteritoiminnan ja yrityselämän yhdistäminen (paketoidaan yhteistyössä julkisen ja yksityisen tarjoamia palveluita: teatteriesitys, ravintolapalvelut jne.) Palvelupaketit tulee saada toimiviksi.

Tässä on myös osallistamisen paikka: kysytään suoraan kainuulaisilta toimijoilta ja yrittäjiltä, mitä mahdollisuuksia jatkojalostamiselle olisi. Vastuutahot TKI organisaatiot, yritykset, rahoittajat, kunnat, Kainuun liitto.

Kehittämistarve: Naisvaltaisiin aloihin panostaminen (matkailu, hyvinvointi ja terveys, palvelukeskus, varhaiskasvatus, koulutus, liikunta)

Tavoite: Matkailualan kansainvälisestä kasvusta huolehtiminen

Toimenpiteet 2022 – 2025

Matkailualan kansainvälisestä kasvusta huolehtiminen, investoinnit ja ohjelmajärjestelyiden kehittäminen. Vastuutaho: matkailuyritysten ja toimijoiden yhteistyötä

Tavoite: Koulutuksen monipuolistaminen, työpaikkojen luominen korkeakoulutusaloille ja segregatio purku

Toimenpiteet 2022 – 2025

Kulttuurialan työpaikat tuovat tekijöitä ympäri maata. On haettava kasvumahdollisuuksia kulttuurista ja luovista aloista.

KAMK:n aseman turvaaminen ja koulutuksen monipuolistaminen

Luottamuksen luominen, sillä kunnissa jatkuvat säästöpainet luovat liikaa epävarmuutta tänne asettumiseksi. Esimerkiksi opetustoimessa usein viransijaisuuksia, joihin osaajan saaminen on vaikeaa ja näkyy työvoimapulana.

Vastuutaho: kunnat, koulutusorganisaatiot

Kehittämistarve: osaavan työvoiman riittävyyden varmistaminen

Tavoite: Työvoimapulan ratkaiseminen

Toimenpiteet 2022 – 2025

Rekrytointi kuntoon yrityksissä. Työpaikkojen/toimialojen markkinoinnin puute pitää korvata osaavalla tekemisellä. Koulutusrakenteen kehittäminen ja yritysten sukupolvenvaihdosten palvelurakenteen säilyttäminen. Julkisissa palveluissa naisvaltaisten työpaikkojen turvaaminen tärkeää (sote, valtio, kunnat).

Paikkariippumattoman koulutuksen tarjoamista pitää lisätä, vaikka se on myös pitovoiman kannalta haaste, koska monet tekevät myös Kainuuseen töitä muualta. On saatava yliopistokoulutuspaikkoja yhteistyökuvioilla KAMK:n kanssa. Työperäinen maahanmuutto ja ulkomaisen työvoiman hyödyntäminen entistä enemmän.

Vastuutahot: TE-toimisto, kunnat, koulutusorganisaatiot, yrittäjät.